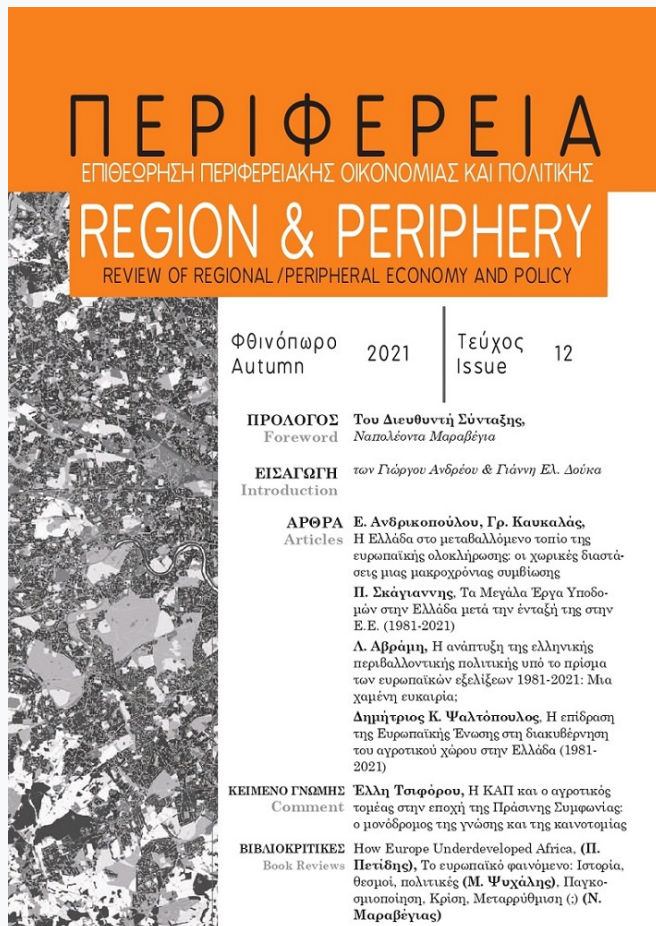

Region & Periphery

Vol 12 (2021)

Παγκοσμιοποίηση, Κρίση, Μεταρρύθμιση (;

Napoleon Maravegias

doi: [10.12681/rp.28905](https://doi.org/10.12681/rp.28905)

To cite this article:

Maravegias, N. (2021). Παγκοσμιοποίηση, Κρίση, Μεταρρύθμιση (;). *Region & Periphery*, 12, 131–133.
<https://doi.org/10.12681/rp.28905>

μενου και «βασιλιά – πατέρα της Ευρώπης» (rex – pater Europae) Καρλομάγνου ως «αυτοκράτορα των Ρωμαίων», συνεχίζοντας στην Ευρώπη των Νεωτερικών Χρόνων και την Γαλλική επανάσταση και καταλήγουν στις πλέον πρόσφατες μεταρρυθμίσεις που έχει υιοθετήσει η Ε.Ε. για την αντιμετώπιση της πανδημικής κρίσης, αλλά και τα αποτελέσματα της εξόδου της Μεγάλης Βρετανίας από την Ε.Ε.

Το βιβλίο αποτυπώνει όσα ενοποιητικά βήματα έχουν γίνει, δίνοντας προτάσεις για όσα πρέπει να γίνουν στο μέλλον της ευρωπαϊκής ολοκλήρωσης αναδεικνύοντας ότι κατά την ενοποιητική διαδικασία συνεχώς προκύπτουν προβλήματα, που εν τέλει επιλύονται. Η συνεχιζόμενη αύξηση του αριθμού των κρατών που συμμετέχουν στη διαδικασία της ενοποίησης, η ανάπτυξη όλο και περισσότερο κοινών πολιτικών, η υιοθέτηση κοινών κανόνων και η καθιέρωση κοινού νομίσματος, αποδεικνύουν την επιτυχία του εγχειρήματος, το οποίο είχε τόσο ιστορική χρησιμότητα όσο και ιστορική αντοχή και διάρκεια. Το βιβλίο μπορεί, επίσης, να χρησιμοποιηθεί ως διδακτικό βοήθημα από φοιτητές που σπουδάζουν το αντικείμενο της ευρωπαϊκής ενοποίησης.

Μάριος Ψυχάλης

Λέκτορας Δημόσιων Οικονομικών, Πανεπιστήμιο Νεάπολις Πάφου

Δημήτρης Χ. Κατσίκας,
Παγκοσμιοποίηση, Κρίση, Μεταρρύθμιση (;)
Αθήνα: Εκδόσεις Παπαζήση, 2019, σελ. 232

Το βιβλίο του Επίκουρου Καθηγητή του Τμήματος Πολιτικής Επιστήμης και Δημόσιας Διοίκησης του Εθνικού και Καποδιστριακού Πανεπιστημίου Αθηνών (ΕΚΠΑ), Δημήτρη Κατσίκας, προσφέρει μια ανασκόπηση της εξέλιξης του παγκόσμιου χρηματοπιστωτικού συστήματος κατά τις τελευταίες δεκαετίες έως και την περίοδο πριν την εκδήλωση της πανδημίας. Ο χρηματοπιστωτικός τομέας παρουσιάζει ιδιαίτερο ενδιαφέρον, καθώς λειτούργησε ως προάγγελος, αλλά και προπύργιο

της παγκοσμιοποίησης, όπως χαρακτηριστικά αναφέρει ο συγγραφέας, οδηγώντας με αυτό τον τρόπο σε μια βαθιά αναδιάρθρωση της παγκόσμιας οικονομίας. Η αναδιάρθρωση αυτή, που συχνά συνοψίζεται με τον όρο «χρηματοπιστικοποίηση», έφερε την υπόσχεση μιας μεγαλύτερης και ευρύτερα διαχεόμενης ευημερίας, αλλά ταυτόχρονα εγκυμονεί σοβαρούς κινδύνους λόγω της αυξανόμενης αστάθειας και διασύνδεσης των χρηματοπιστωτικών αγορών.

Μέσα από το πρίσμα της πολιτικής οικονομίας, ο συγγραφέας επιχειρεί μια κριτική αποτίμηση των εξελίξεων που οδήγησαν στον νέο παγκοσμιοποιημένο, χρηματοπιστωτικό καπιταλισμό. Μετά από μια εισαγωγή στη λειτουργία και ρύθμιση του χρηματοπιστωτικού συστήματος, ο Κατόικας αναλύει την πορεία προς τη χρηματοπιστικοποίηση, ερευνώντας τις οικονομικές, πολιτικές και διαρθρωτικές μεταβολές που οδήγησαν στον μετασχηματισμό του παραδοσιακού τραπεζικού συστήματος, που συνέδεε αποταμιευτές και επενδυτές προς όφελος της πραγματικής οικονομίας, σε μια παγκοσμιοποιημένη χρηματοπιστωτική αγορά. Στο νέο αυτό σκηνικό, ο ανταγωνισμός και η καινοτομία οδηγούν σε μια αλματώδη αύξηση των χρηματοπιστωτικών συναλλαγών παντός είδους, διευρύνοντας συνεχώς το μέγεθος της αγοράς. Οι ρυθμιστικές και εποπτικές αρχές αδυνατούν να παρακολουθήσουν τις εξελίξεις, παίζοντας «κυνηγητό» (regulatory catch-up) με τις αγορές. Στα ρυθμιστικά κενά που προκύπτουν ελλοχεύουν σημαντικοί κίνδυνοι για τη σταθερότητα του παγκόσμιου χρηματοπιστωτικού συστήματος.

Μια σειρά από τέτοια «τυφλά σημεία», και οι προκλήσεις που δημιούργησαν για τη χρηματοπιστωτική σταθερότητα, οδήγησαν σύμφωνα με τον συγγραφέα στην παγκόσμια χρηματοπιστωτική κρίση του 2007-08, την οποία παρουσιάζει αναλυτικά. Στη συνέχεια, ο Κατόικας παρουσιάζει τις μεταρρυθμίσεις που προωθήθηκαν στον απόηχο της κρίσης προκειμένου να αντιμετωπιστούν τα κενά αυτά. Παρουσιάζεται μια συνοπτική περιγραφή των μεταρρυθμίσεων τόσο στην Ευρώπη όσο και στις ΗΠΑ, ενώ επιχειρείται και η αποτίμησή τους. Σύμφωνα με τον συγγραφέα, οι μεταρρυθμίσεις έχουν δημιουργήσει ένα ασφαλέστερο χρηματοπιστωτικό σύστημα, κυρίως μέσω της θωράκισης των τραπεζικών ιδρυμάτων και της βελτιωμένης ρύθμισης και εποπτείας μιας σειράς δραστηριοτήτων. Ωστόσο, αρκετές μεταρρυθμίσεις δεν προχώρησαν, ή υλοποιήθηκαν ελλιπώς, καθώς υπήρξαν σημαντικές αντιστάσεις από τα θιγόμενα συμφέροντα. Η πολυπλοκότητα του εγχειρήματος και οι αντιστάσεις ομάδων συμφερόντων έχουν αφήσει ορισμένα ρυθμιστικά κενά, τα οποία πολλαπλασιάζονται λόγω των νέων προκλήσεων που δημιουργούνται από τις καινοτομίες των αγορών, κυρίως πλέον, μέσω των νέων τεχνολογιών.

Το αποτέλεσμα είναι ένα σύστημα περισσότερο θωρακισμένο από το παρελθόν, χωρίς όμως να είναι απαραίτητα περισσότερο ασφαλές. Για τον συγγραφέα αυτό δεν πρόκειται να αλλάξει εάν δεν υπάρξει μια πιο φιλόδοξη μεταρρύθμιση του συστήματος, η οποία ωστόσο προσκρούει στον μετασχηματισμό συμφερόντων που

έχει λάβει χώρα ως αποτέλεσμα των προαναφερθέντων μεταβολών των τελευταίων δεκαετιών. Οι μεταβολές αυτές άλλαξαν τους συσχετισμούς πολιτικής οικονομίας μεταξύ διαφορετικών παικτών στην αγορά, δημιουργώντας ισχυρές αντιστάσεις στις προσπάθειες ριζικών μεταρρυθμίσεων. Σε αυτό το πλαίσιο, οι προσδοκίες του συγγραφέα για μια σημαντική αλλαγή του συστήματος, συνολικά, είναι χαμηλές. Το γεγονός αυτό τον οδηγεί στο συμπέρασμα ότι το μέλλον του παγκόσμιου χρηματοπιστωτικού καπιταλισμού παραμένει εξαιρετικά αβέβαιο.

Ναπολέον Μαραβέγιας

Καθηγητής,

Εθνικό και Καποδιστριακό Πανεπιστήμιο Αθηνών